

præsentsant og forholdsvaigmetodens fordeling efter partiforhold, og vi har fundet at systemet med tillægsmandater her byr en brukbar løsning.

Det falder naturligt at vende sig til Danmark og studere den maate hvorpaa ordningen er gennemført der, og de erfaringer man har vundet efter det første valg under denne ordning.

Saauidt vi har kunnet se, er meningene delte i Danmark baade angaaende systemet i sig selv og den maate, hvorpaa det der er gennemført. Fremskutte mænd i ledende politisk stilling har erklæret sig for systemet, mens andre ledende mænd har uttalt sig mot det og foretrækker forholdsvaig i større kredse. Der er overveiende stemning for at tillægsmandaternes antal bør økes, hvorhos beregningen av tillægsmandaterne efter styrkeforholdet særskilt for Jylland og øerne har møtt uvilje. Det er sandsynlig, at der snart vil foreligge forslag om ændringer. Efter en rapport fra vor legation i Kjøbenhavn har en særlig kyndig mand inden administrationen, som har befattning med valgene, opstillet kravene til en tilfredsstillende ordning med tillægsmandater saaledes:

„1. Hvis der kan gennemføres forholdstalsvalg i store kredse (med ca. 6—8 repræsentsanter), bør man aldrig betænke sig herpaa; dette er og blir det bedste system, naar der tilsigtes en ligelig repræsentsation av de forskjellige politiske partier. Men ønskes den lokale repræsentsation bevaret, er systemet den bedste utvei, men man maa sørge for, ved utformningen av det, ikke at gjøre virkningene illusoriske.

Der maa stilles følgende krav:

2. Enkeltmandskredsene maa være nogenlunde like store.
3. Antallet av tillægsmandater maa ikke være for knebent. Den danske Lov sætter antallet til $\frac{1}{5}$ av alle (93 kredsmandater og 23 tillægsmandater). Det vil sikkert være det mindste maal der maa kræves. Bedre vil forholdet $\frac{1}{4}$ være, f. eks. 93 til 31.
4. Tillægsmandaterne bør fordeles for landet som helhet. At opstille en slags kredsdeling for tillægsmandater i Danmark (øernes og Jyllands omraader) er absolut forkjert og kan gjøre det hele system virkningsløst ved behændige partipolitiske manøvrer. Zeuthens avhandling i „Nationaløkonomisk Tidsskrift“ viser dette til fuldkommenhet, jfr. ogsaa „Verdandis Småskrifter“ 222.
5. Ved fordelingen av mandaterne bør ett hovedprincip lægges til grund, altsaa enten partifarve eller lokalhensyn.
6. Ved 4 og 5 gjælder det at partimæssig jalousi og lokalpatriotisme let vil gripe ind under forhandlingene om loven, og kræve, at den og den landsdel ikke blir forfordelt. Det vil let ha til følge at der som kompromis dannes tillægsmandatkredse som den nemmeste utvei. Men dette er et saa absolut brudd paa systemet, at det bestemt maa fraraades. De to hensyn kan ikke samtidig tages, saaledes at f. eks. en landsdel paa samme tid faar et bestemt antal mandater og — indenfor disse — en ligelig partimæssig repræsentsation. Dette er ugjærlig, naar ligelighet ogsaa skal naaes for hele landet.

Derimot kan loven godt indrettes saaledes, at f. eks. landet som helhet faar den bedst tænkelige partimæssige repræsentsation (indenfor lovens rammer i det hele tat), og at hver landsdel faar et bestemt antal mandater. Det kan foretages saaledes (med benyttelse af de mindste kvadraters metode), at først fastslæaes tillægsmandaternes partifarve for landet som helhet, derpaa fordeles disse med et bestemt antal til hver landsdel, saaledes, at den matematisk set heldigste fordeling naaes. (Vi eksperimenterer for tiden med en løsning av denne art, og